

זמני שבת קודש

רבנו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות	
19:05	18:36	17:37	תל אביב
19:09	18:39	17:36	ירושלים
19:03	18:34	17:35	חיפה

שבת שלום ומבורך!
העלון טעון גניזה

בטוחים באבא

פרשת השבוע מספרת בדברי היונה בשובה אל התיבה לאחר המבול: 'הנה עלה זית טרף בפי'. חז"ל מגלים משמעות נסתרת במסר הטמון בעלה שבפי היונה: ככלות ימי המבול ולאחר שבמשך כשנה הוא שדאג למזונה, היא בוחרת ומעדיפה מזון מר כלענה מידו הטובה והרחומה של בורא עולם, על פני מזון מתוק כדבש מידיו של נח!

זה לא שיש לה משהו אישי נגד נח, הלא הוא שהגיש לה את מזונה במשך ימי המבול. אבל זו בדיוק הבעיה - היא לא רוצה מזון מידיו של בשר ודם, היא לא רוצה אוכל מתוק מידיו של בן אנוש. היא מעדיפה מזון שכולו ביטחון בה', הישענות עליו, קשר קרוב אתו. 'היו מזונותי מרורים כית בידיו של הקדוש ברוך הוא, ואל יהיו מתוקים כדבש בידו בשר ודם!' - קובעת היונה, מעדיפה את העלה המר של ה' על מעדני מלך...

ובכל זאת, גואה ועולה שאלה מהותית: מדוע באמת הביאה עלה מר של אדם ונהנה מידיו הטובות והמעניקות של בורא עולם, מדוע לא יהיה מזון מתוק ואהוב, למה שיאכל מזון מר כלענה? אם בפייה מסר כה עמוק ומחזק על הביטחון והאמונה בבורא עולם, מדוע לא יבוא המסר הזה על מצע עלים מתוקים ורעננים?

הסכיתו לגילוי מדהים, אותו חשף הרה"ק בעל ה'דברי ישראל' ממודו"ץ זי"ע, וכדאי להפנימו אל הלב. הפסוק מציין 'הנה עלה זית טרף בפי' - היא טרפה את העלה, היתה לחוצה אם תמצא אותו אם לא... נכון, היא מעדיפה עלה מר מידיו של בורא עולם על כל מזון מידיו של בשר ודם, אך עדיין יש בה לחץ אם תצליח למצוא עלה כזה, אם תזכה בו בקלות...

לכן העלה היה מר, כי ניכרו ביונה אותות הלחץ, היתה בה מן הדאגה. לו היתה סמוכה ובוטחת, רגועה ושליווה, יודעת שיימצא העלה גם אם לא תחפש ו'תטרוף' אותו מיד, גם אם לא תיכנס ללחץ ודאגה - בורא עולם היה מסדר לה מזון מתוק וטעים, משביע ונעים, שאין בו בדל מרירות. אך הלחץ שלה, הדאגה שלה, רצונה 'לטרוף' את הדבר הראשון שמצאה כי מי יודע אם תמצא מזון - אלו גרמו למזונה להיות מרים כלענה, ולא מתוקים כדבש.

ביקורת עצמית

לכל דבר בעולם יש מערכת בקרה ורק לאדם אין שום מעצורים

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה והמוסדות

את שלשלות הזהב של יראת שמים, רוצים לפרוץ את השבת קודש, את הצניעות. ראשי עיריות הרימו גרזן על השבת הקדושה, רחמנא ליצלן!
כל שבוע אני מקבל טלפון מאסירים בבתי כלא, למה הם צריכים להיות שם? למה שלא יהיו בבית המדרש? למה עשרות אלפים בבתי כלא? זה שלטון שהרס את העם, השמאלנים ראשי הציונות, הרימו על דגלם חרב על התורה הקדושה רח"ל!
והם יבואו ללמד אותנו איך ומה ללמד בבתי ספר? צחוק הגורל. הם שחניכיהם פרוסים על הגלובוס מהודו ועד כוש, ילמדו אותנו חינוך? אולי שיעור בסיוף בגזל ובחמס. הם שנכשלו, והחינוך שלהם פשט את הרגל, מעיזים להתערב לנו בחינוך הטהור? **אין זאת כי כל מטרת המדינה להרוס את התורה, והם ממשיכים בדרכם כסל למו.**

אין אומה זו אלא בתורתה, עם ישראל כשהוא רחוק מהתורה הוא יורד לעפר, וכשהוא קרוב לתורה הוא דומה לכוכבים. מה יעשה הבן ולא יחטא? התקשורת העויינת ותעמולת מפלגות השמאל שוטפת את מוחם במי ביצה ועושים בכל יום "עליהם" על החרדים, באיזה חושך שרויים אחים ואחיות שלנו! ומי הרס אותם? השמאלנים. לימין יש יותר אמונה, עדיין. ואין שוברים את היצר הרע רק על ידי לימוד המוסר, תורה ומוסר. בישיבות הקדושות יש מאות ספרי מוסר, ספר מוסר עושה אותנו בן אדם.

יודעים אנו, שבכל מערכת מתוקנת שבעולם יש מערכת בקרה, במטוסים, בצוללות, בחלליות, למדינה יש מבקר המדינה, בלי ביקורת המוסד יתרוסק! ולדבר החשוב ביותר שבעולם, שלמענו נעשו כל הכלים הללו, אין לו מערכת בקרה, ומי זה? האדם בעצמו, אוכל מה שרוצה מדבר מה שרוצה, אף אחד לא יגיד לי מה לעשות! אבל התורה הקדושה מלמדת אותנו לחיות עם בקרה! אדם שיש לו רק יצר הטוב יהיה צדיק, אבל מה טעם בזה? מה הוא השקיע? מה הוא עשה מעצמו? אלו ימים שאין בהם חפץ, בלי התמודדות ובלי השקעה. אבל כשיש לאדם יצר הרע, והוא צריך להלחם בו, דוחה את היצה"ר ומחבק את היצר הטוב, הרי הוא בנה את עצמו בעשר אצבעותיו. ולו נאווה תהילה.
שבת שלום!

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

סוף פרשת בראשית הקב"ה אומר: לא ידון רוחי באדם בשגם הוא בשר והיו ימי מאה ועשרים שנה. מה רוצה הפסוק לומר? כתוב בספרים הקדושים 'בשגם' גימ' משה, והיו ימי וגו' שמת בגיל מאה ועשרים כמו שכתוב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום וגו'. בא הפסוק לומר לנו, לא ידון רוחי באדם שאפי' משה רבינו (גימ' בשג"ם) הוא בשר! גם משה רבינו נולד בשר ודם אלא שהוא עבד על עצמו, עד שהגיע לדרגות נוראות ויעל שמים וירד. **זה בא לחזק אותנו, שלמרות ובגלל היצר הרע שלנו, למרות ובגלל הקשיים והניסיונות, אנחנו עולים ומתגדלים!** ולמה? כי הגעת לזה בכוח עצמך. אם היו בוראים אותי המלאך רפאל, גם אני הייתי מלאך, זו גדולה!

משל למה הדבר דומה. אין מאמנים את החיילים בצבא לעת קרב? "הורגים" אותם באימונים קשים. תארו לעצמכם שיבואו אנשים לרמטכ"ל ולמפקדים ויאמרו להם למה לשגע את החיילים? תנו להם פעם ביום איזה רימון, איזה כדור וזהו. יעיפו אותו בטיל שיוט. ולמה? **המכשולים הגדרות והריצות הם חלק מהאימונים של החיילים, זה מה שמחשל אותם להיות חיילים מקצועיים.** צבא בלי חיילים מחושלים הוא צבא גמור. זה מה שמחשל אותך, ומרים אותך מעלה מעלה, כשהשלחת לשבור את היצר הרע! התאוות והיצרים הם הגדרות והמכשולים שלנו, והם שמחשלים אותנו על ידי שמתגברים עליהם!

כשקמה המדינה אמר רשע אחד, הקמת המדינה זה יציאת מצרים בלי מתן תורה. עפרא לפומיה! ומשפט אחר שאמר: אנחנו מקימים מדינה לגדל גויים דוברי עברית. מה עשו במדינה? הורידו את הגדרות והמכשולים, הכל שרי לך הכל מותר לך אין כאן לא שבת, לא תפילין ולא כשרות, רח"ל. תעשו מה שבא לכם, וכשאין גדרות ומכשולים העם מתרוסק. בתי הסוהר מפוצצים, הימורים וכל דבר רע.

אנחנו נלחמים בגדרות ובמכשולים ומזה אנחנו מתחשלים, בואו ותראו בתלמוד תורה פה, 500 ילדים תענוג לראות אותם, איזו דרך ארץ, איזה יחס להורים, למורים, לתלמידי חכמים, וילד לרעהו.

שלמה המלך בסוף ספר קהלת אומר: "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם". **כל מה שעושה את האדם ל"אדם" זה יראת שמים וקיום המצוות.** ובמדינה הזאת חותכים

ההקדשה השבועית

הצנים הם אמת להקדיש
אלפי עלים לצור הפרשה!
להצלחתכם או לעיני יקיריכם?
התקשרו עכשיו: 08-61-50-208

לרמאות
ירדן חיה בת הדס
יוסי בן הלן
צורי בן רחל
דיהה בת חוה

לרש"ק
בנימין בן חסיה
אלדד בן חוה
ספיר בת עליזה
לייל בת עליזה

להצלחת
אסף בן חיה
רוני בן דינה
אלעד בן ענוה
אלדד בן ירדנה

לעילוי נשמות
שלמה בן ג'ון ג'ון
סיגלית בת חנה
חן בן חיה
שמעון בן יולנדה
יואב בן חנה

סיפור לשבת

הרב אשר קובלסקי

50 דקות מהפכניות

מיד?

רבי אשר שם אוניו כאפרכסת, הנה מגיעה ה'תגלית הבטחונית' המרעישת, עד כמה מידת הביטחון חוללה מהפך: 'לפני כחמישים דקות' - משיב המקורב ואומר, 'ממש עכשיו, דקות לפני שיצאתי. חשבתי על זה ומיד יצאתי לדרך, שאורכה כחמישים דקות נסיעה!'

'לא יאומן!' - רבי אשר נרגש עד כלות הנפש, 'הלא בדיוק לפני חמישים דקות הבנו את עומק הבעיה, אז הבנתי שחסר לי בדיוק את הסכום הזה כדי לשלם לפועלים. יכולתי לדאוג ולהילחץ, אך הנה גילוי שמימי מדהים - שזה היה פשוט מיותר ולא מועיל... ההיפך, ברגע שהתחלנו להתחזק בביטחון בבורא עולם, ברגע שהחילוננו לעסוק בדיבורי אמונה והישענות על אבא שבשמים - באותו רגע נפתח שער הישועה והמחשבות עוררו בך את הרצון לקום ולנסוע לירושלים!'

וסיפור נפלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מאיר לנגד עינינו עד כמה גדול כוחה של מידת הביטחון, עד כמה עוצמתה. הנה כי כן, בכל עת של לחץ ודאגה, אם אנו נתקלים בהתמודדות או בקושי לא פשוט, נראה לנגד עינינו את המעטפה תפוחת המזומנים היוצאת לדרך מבני ברק לירושלים באופן כה לא צפוי ובמאמץ כה גדול, רק כי יהודי התחזק בביטחון שה' ישלח לו את הישועה - ואז ה' באמת שלח את ישועתו!

יהודי יקר! מה לך דאגה, מה לך נבוך, מדוע אתה תוהה ומבולבל? נכון, כשעומדת לנגד העיניים שאלה קיומית, חרדה לופתת, בעיה רפואית סבוכה או מינוס חסר תקדים, הדאגה עלולה להשתלט, הלחץ עלול לקנות שביתה. אך דווקא ההישענות על בורא עולם, האמונה בו והביטחון בישועתו - הם שמבטיחים את הישועה האמיתית, הם שמקרבים אותה אלינו בצעדי ענק. הבה נבטח בה' בכל עת, ונזכה לראות בישועתו ובטובתו במו עינינו, בקרוב ממש!

לסיפורים מרתקים נוספים של הרב אשר קובלסקי נכנסו לאתרנו: Rabenu.com

בהתרגשות, 'בורא עולם בוודאי רוצה שיגיע עשרות האלפים הדרושים לנו!' - הוא קובע בביטחון ובאמונה, 'ולכן בוודאי ישלח אותם. עלינו רק לבטוח בו ולהאמין בישועתו!'

חלפו כחמישים דקות, שעת חצות התקרבה, ולפתע - נקישה בדלת. בפתח עמד יהודי נשוא פנים מבני ברק, ממקורביו של רבי אשר, ומיד בכניסתו הוא מוציא מחיקו מעטפה תפוחה ובה עשרות אלפי שקלים, אותם הוא מושיט לרבי אשר. 'גביר פלוני מבני ברק שלח זאת אל הרבי', אומר המקורב, 'באתי במיוחד מבני ברק להביא את הכסף...'

עיניו של רבי אשר נרגשות, שוב ראה כי ישועת ה' כהרף עין, הוא סמך על בורא עולם - ובורא עולם אכן שלח את הכסף. הוא סופר את הסכום, מוסיף את כמה מאות הדולרים שהיו בידו קודם לכן, והנה - זהו הסכום המדויק הדרוש לתשלום עבור השיפוצים השבוע, שקל לא יותר ושקל לא פחות!

רבי אשר נפעם, ומושיט את צרור הכסף התפוח לידי השיפוצניק, שממהר לצאת ולשלם לפועליו. ואז, פונה רבי אשר למקורבו ושואל, 'אמור לי בבקשה, מה טעם באת דווקא בשעה לא שגרתית זו, ובנסיעה מיוחדת מבני ברק? האם אותו גביר ביקש להעביר את הכסף דווקא היום, דווקא עכשיו?'

'לא ולא!' - משיב המקורב ומספר, כי פגש את אותו גביר כבר בליל אמש, והלה העניק לו את הסכום וביקש שיעבירו לרבי אשר. 'חשבתי לעצמי', הוא מוסיף ומספר, 'שהרי ממילא אני עולה לירושלים בשבוע הבא, אעביר אז את הכסף. ולפתע, היום, פתאום תקפוני נקיפות מצפון קטנות. אולי סכום כה גדול יכול לסייע בדחיפות, למה לעכב את העברתו בכמה ימים? ולפיכך, ולמרות המאמץ המיוחד הכרוך בכך, גמרתי אומר לעלות לירושלים במיוחד ולמסור את הכסף כאן ועכשיו!'

רבי אשר מקשיב וחיוכו מתרחב, ואז הוא שואל: 'אולי תוכל לשער, מתי בדיוק התעורר בך הספק, שאולי כדאי להזדרז ולהעביר את הכסף

מדמיות ההוד בירושלים של מעלה, היה הגה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל. דמות מופת רחימאית של צדיק נשגב, שעסק במסירות נפש בקירוב יהודים לאביהם שבשמים ובמעשי חסד נאצלים, שאת רובם עשה הרחק מעין רואים. הוא נהג לקרב יהודים קשי יום, לדאוג לכל מחסורם, להרעיף עליהם טללי עידוד ונוחם, ולסייע להם להתפרנס במלאכה המתאימה להם.

אחד מאותם יהודים שקירב, הפך לקבלן השיפוצים האישי שלו. למען הסר ספק, רבי אשר לא נזקק לשיפוצניק תמיד, ביתו היה חף מכל גינון של שיפוץ או הדה תפקידו של השיפוצניק היה לגשת לבתי אלמנות ונזקקים, לתקן את הדרוש תיקון, לצבוע, לסייד, להתקין, להחליף ולחדש. אחת לשבוע, ביום ששי לפני חצות, היה מגיע השיפוצניק ליטול את שכר עבודתו ועבודת הפועלים הערבים בגין עמלם באותו שבוע, שאם לא כן - הרי זו בחינת סכנת נפשות ממש מהפועלים...

ויהי באחד מימי השישי, עלה השיפוצניק לביתו של רבי אשר, ערך עמו את החשבון, והנה - הסתבר שעלות השבוע החולף היתה גבוהה מהרגיל. רבי אשר חיטט בכיסו, אך לא מצא בו אלא כמה מאות דולרים בודדים, הרחק הרחק מעשרות אלפי השקלים הנדרשים. רבי אשר מחפש גם בארונות, במגירות ובכל פינה נסתרת, ועם כל חיפוש שהסתיים באכזבה - השיפוצניק שלצידו הלך ונלחץ. היטב הבין כי הוא חייב מיד את הכסף, לבל יאונה לו רע מהפועלים הערבים המתמינים...

הדקות מוסיפות וחולפות, רבי אשר מחייך את חיוכו הטוב, ומתחיל לדבר דברי אמונה וביטחון. 'הלא בורא עולם יודע היטב כי אני זקוק לכסף הזה' - הוא מסביר לשיפוצניק במאור פנים, 'ואין לו כל בעיה לשלוח לי את הכסף כאן ועכשיו. כל שעלינו לעשות הוא להתחזק באמונה וביטחון בבורא הכל יכול, ותיכף נראה כי הסכום החסר יבוא גם יבוא...'

השיפוצניק מתעודד קמעא, אך הזמן מוסיף לחלוף, וכסף אין. רבי אשר מסרב להילחץ, אף עננה קלה של דאגה לא נראית על פניו המאירות. 'אין עוד מלבדו, אפס זולתו!' - הוא קורא

"עיניו של רבי אשר נרגשות, שוב ראה כי ישועת ה' כהרף עין, הוא סמך על בורא עולם..."

כוצה זמיות שותף ביכיו תרכיק?

בתרומה של 100 ש"ח אתם שותפים בהפצת אלפי עלוני 'אור הפרשה' בכל רחבי הארץ

להצטרפות חייגו: 03-61-50-203

ניתן להקדיש לע"י, לרפואה או להצלתה

אימון אישי הרב אהרן פרידמן

אחריות מופרזת

יש טיפוסים שלוקחים כל דבר אישית ומרגישים אחריות מופרזת על כל מה שקורה סביבם. גם כאשר המציאות או הזולת אחראים לכישלון, הם רואים את עצמם כאחראים לו, ונוטלים את האשמה על כתפיהם. טעות זו היא אם כל רגשות האשמה, והיא נפוצה אצל אנשים בעלי חשיבה דיכאונית ואצל הסובלים במיוחד מרגשי נחיתות.

לדוגמה:

- ידידי דחה את בקשתו, כי אני 'בטלן' ולא יודע איך לבקש.
- לא הצלחתי למצוא את התרופה בבית המרקחת, כי 'אני שלימול'.

- בזמן הארוחה היה שקט, כי אני טיפוס משעמם. גם בדוגמה זו יש החתמה ('טיפוס משעמם') נוסף על לקיחת אחריות אישית, וממילא הפגיעה רחבה יותר.
- הטיפול אינו מועיל, כי אני 'מקרה אבוד'. גם כאן מצטרפת החתמה שלילית ללקיחת האחריות האישית על הכישלון.

- לפעמים הדברים מדהימים בעוצמתם ובקיצינותם.
- פגשתי אנשים שהרגישו אשמים על שהם ישבו באוטובוס ואחרים עמדו, בחשבם: אילו לא הייתי כאן, מישהו אחר היה יכול לשבת במקומי!

- גם בעמידה בתור סיפר לי מישהו שהוא הרגיש אשמה, כי אילו הוא לא היה שם, העומד מאחוריו היה מגיע מהר יותר לראש התור!
- נפלא שאנו רוצים לשפר את מעשינו ולחפש דרכים

פרשת שבוע הרב אליהו רוטמני

פרשת נח

"ותשחת הארץ מלפני האלקים ותמלא הארץ חמס". לא נחתם גזר דינים על העריות אלא על הגול!

שואל אור החיים הקדוש, מה יותר חמור בעיני ה' עון העריות או הגול. חז"ל אומרים שגזר דינים נחתם על הגול! אף על פי שכתוב שגול ועריות נפשו של אדם מחמתן (חגיגה יא:), אנחנו מבינים יותר את מי שהחליק ומעד בענין גול, אבל בעריות היינו מחמירים יותר. אבל התורה מלמדת הפוך, שגול חמור יותר, איך אתה מסוגל לגעת במה שלא שייך לך. אם פועל עבד אצלך תשלם לו מה שמגיע לו, למה אתה משחק בשקלים שלו. ואין לך דבר שמקטר על האדם יותר מהגול, שהמלאך שנברא מהגול הוא חצוף והולך וקורא לכל המשחיתים שנבראו מהעוונות שלו, וכל זה משום שהמעשה הוא חצוף כך גם המלאך שנברא מהגול חצוף.

"ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני, כי מלאה הארץ חמס מפניהם והגני משחיתם את הארץ"

שוב חזר הפסוק ומדבר על חמס וגול. כאן נגזר דינים של דור המבול להשחתה. וכן כתוב בסוף פרשת בראשית "ויאמר ה' אמתה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, כי נחמתי כי עשיתים", אלקים מחליט לחסל את כל היקום, מה אשמים

להשפיע יותר, אבל מכאן ועד להאשים את עצמנו על שלא עשינו יותר, ולתלות בעצמנו את הקולר על שלא יכולנו או שלא הצלחנו יותר, ארוכה הדרך. האשמה עצמית אינה מובילה לשיפור אלא לפגיעה.

כולנו בני אדם, כולנו טועים, ולא בכדי תיקנו חז"ל להתפלל שלוש פעמים ביום, "סלח לנו אבינו כי חטאנו". לפעמים ההורים אשמים בנטיית ילדיהם להאשמה עצמית, מפני שהם משתמשים בביקורת הרסנית ומרגילים את ילדיהם לעצמם כל דבר פשע. הנושא עדין, ונחוצים שיקול דעת ומחשבה רבה כדי לחנך את הילדים לשאת באחריות ועם זאת לא לחוש אשמים בכל מה שמשתבש.

כשם שלא ריאלי ללמדם שכל דבר טוב שקורה בחיים, קורה רק בזכותם ובזכות נוכחותם במקום, כך לא נכון להחדיר בתודעתם שכל דבר פשע וכישלון אירע בגללם ובגלל נוכחותם במקום.

לאחר שסקרנו בהרחבה את עשר הטעויות הקוגניטיביות השכיחות, נוכל לחפש אותן בניסיון לסייע בפתרון בעיות רגשיות. ברור שלא כולן נמצאות בו-זמנית אצל כל אחד, אך אין ספק שאחת לפחות קיימת אצל כל מי שסובל מבעיות רגשיות, ובמיוחד אצל הסובלים מהערכה עצמית נמוכה.

בינינו, מי הוא זה ואי זה הוא שאינו סובל, מדי פעם לפחות, מבעיה רגשית ברמה זו או אחרת? על כן, אין ספק שכל אחד ואחד מאתנו יוכל להפיק תועלת אדירה מהכרת השגיאות הללו ומהידיעה איך לתקן את החשיבה ואת צורת ההסתכלות על מה שקורה בחיים.

מומלץ מאד לכל הורה המבקש לחנך ילדים נבונים ובריאים בנפשם, להשקיע כוח ומוח בחינוך ילדיו לחשיבה מאוזנת. להרגילם לראות דברים בפרופורציה, לא לראות את העולם בצבעי שחור ולבן בלבד ולא לטעות בה'כול או לא כלום'. כאשר הילדים יפתחו הסתכלות ריאלי ומאוזנת על החיים, הם לא ייבהלו מכל מכשול ומכל טעות, ולא יפלו ברוחם בעקבות כל התרחשות. בכך הם יגדלו לבני אדם משוחררים רגשית, ובעזרת ה' יהיו להם סיכויים רבים לממש כוחותיהם ואת מאווייהם.

למאמרים נוספים של הרב אהרן פרידמן
כנסו לאתרנו: Rabenu.com

הלכות ומנהגים הרב אהרן זכאי

תפילת ערבית במוצאי שבת

א. ראוי ונכון לאחר את תפלת ערבית במוצאי שבת כדי להוסיף מחול על הקודש. ומכל מקום גם המחמירים שלא לעשות מלאכה במוצאי שבת עד עבור שעה ורבע משקיעת החמה כשיטת רבנו תם, יכולים להתפלל ערבית עם צבור שמתפללים קודם זמן זה, ואינם צריכים להחמיר להתפלל ערבית אחר עבור שעה ורבע משקיעת החמה.

ב. יש נוהגים לומר לפני ערבית את המזמור אלקים יחוננו וכו' ועוד מזמורים כנדפס בסידורים, ומנהג זה טוב ויפה כדי ללוות את השבת בשירות ותשבחות, וגם כדי שלא יבואו לידי דברים בטלים. ובדוק ומנוסה שיש הצלחה כשמושך האדם ומאריך ביציאת השבת.

ג. נוהגים לומר והוא רחום וגו' וברכו באריכות נועם כדי להוסיף מחול על הקודש. וגם מפני שהנשמות חוזרות לגיהנם לאחר מכן, ובעוד שהחון מושך אינן חוזרות. וכל זמן שלא גמרו כל ישראל מהניח קדושת שבת, אין הדין חוזר עליהם בכל תוקף, וכל אחד שמתאחר פועל טוב ופועלתו לפניו.

'אתה חוננתנו' בתפילה

א. אומרים "אתה חוננתנו" בברכת חונן הדעת, ואם שכח ולא אמר "אתה חוננתנו" (וכבר הזכיר שם ה' שבסיום ברכת אתה חונן) משלים תפלתו ואינו חוזר, (וגם בשומע תפלה לא יאמרנה) כיון שעתידי להבדיל על הכוס. אבל יזהר שלא יעשה שום מלאכה עד שיבדיל על הכוס או שיאמר "ברוך המבדיל בין קודש לחול".

ב. שכח לומר "אתה חוננתנו", ויודע שאין לו יין להבדיל עליו, וגם למחר לא יהיה לו (ואין לו ממי לשמוע הבדלה על הכוס), ונזכר לפני שומע תפלה, יאמר "אתה חוננתנו" בשומע תפלה, ואם גם בשומע תפלה שכח ולא אמר חוזר ל"אתה חוננתנו" , ואם עקר רגליו חוזר לראש, מפני שאין לו יין להבדיל עליו.

ג. שכח לומר "אתה חוננתנו", וגם שכח וטעם משהו לפני שהבדיל על הכוס, צריך לחזור ולהתפלל עמידה של ערבית ולומר אתה חוננתנו. שמכיון שטעה גם בתפלה, קנסוהו חכמים שיחזור ויתפלל ויבדיל בתפלה. וכשחזר להתפלל עדיף שיעשה תנאי, שאם צריך לחזור ולהתפלל, תפלתו תהיה תפלת נדבה.

ד. במקום שרוב הקהל עמי הארץ ואינם יודעים לומר "אתה חוננתנו" בעל פה (כי בזמנם לא היתה תאורה, וכן בזמנינו אם היה קצר חשמלי), מצוה שהשליח צבור יאמר "אתה חוננתנו" בקול רם, כדי שיאמרו יחד

אתו או יכוונו לאמירתו. ואם רוב הצבור יודעים לומר "אתה חוננתנו", לא יאמר השליח צבור בקול כדי שלא יתבלבל, ורק יאמר שתי התיבות הראשונות של "אתה חוננתנו" בקול רם כדי להזכירם.

ה. כשאומרים מדע והשכל בתוך "אתה חוננתנו", צריך ליהזר לומר "השכל" בשי"ן שמאלית, שלא יישתמע לשון שיכול בניס חלילה.

אמירת 'ויהי נועם'

א. אחרי עמידה של ערבית אומרים "ויהי נועם". לפי שהוא מזמור של ברכה שבו בירך משה לישראל בשעה שסיימו מלאכת המשכן, ונוהגים לכפול פסוק אורך ימים אשביעהו. וענין "ויהי נועם" הוא ענין נפלא וגדול מאד, כי הוא כדי להמשיך תוספת קדושת שבת לכל ימי השבוע הבא עד השבת האחרת, ולכן צריך לומר את מזמור ויהי נועם כולו מעומד, ואם אינו יכול לומר את כל המזמור כולו בעמידה, יאמר לפחות פסוק ויהי נועם בעמידה, ואחר כך ישב.

א. אומרים ויהי נועם בכל מוצאי שבת, אפילו כשחל יום טוב או חול המועד באמצע השבוע, כיון שעל פי הסוד אמירת ויהי נועם היא הכרחית, ולכן גם אם הקהל לא אומרים, יאמרנו הוא בינו לבין עצמו.

ב. נהגו לומר ויהי נועם וסדר קדושה בנעימה ובאריכות נועם במוצאי שבת, כדי שישתהו ישראל בהשלמת סדריהם כדי להאריך לרשעים מלחזור לגיהנם, כי במוצאי שבת צועק הממונה על הרוחות חזרו לגיהנם, שכבר השלימו ישראל את סדריהם.

ט. יש מקומות שנהגו שלא לומר בבית האבל פסוק "ויהי נועם" אלא מתחילים מ"ושב בסתר עליון", ויש מקומות שאין אומרים גם יושב בסתר, אלא אומרים רק את הפסוק האחרון אורך ימים אשביעהו וגו', אבל לפי הקבלה יש לומר יושב בסתר בבית האבל וגם יש לומר פסוק ויהי נועם.

י. קדושת 'אתה קדוש' שאומרים במוצאי שבת, צריך ליהזר בה מאד. וכשאומרים ואתה קדוש אין להקפיד לאומרו בעמידה או בישיבה אלא אפשר לאומרו הן בעמידה והן בישיבה. ויש מקומות בחוץ לארץ שנהגו לאומרו בעמידה.

יא. הרגילים לעשן סיגריות בימות החול, אסור להם להכין את קופסאות הסיגריות בכיסם לפני צאת השבת בכדי שיוכלו לעשן מיד בצאת השבת, שבנוסף לאיסור מוקצה, גורמים הם לעצמם דברים לא טובים, כיון שכתוב בזוהר שהמתים מקללים את אותם לפני הקדושה ולפני ההבדלה על הכוס בבית. (וזאת מבלי להתייחס על עצם העישון שמזיק מאד לבריאות)

רגע חושבים

הרב יוחאי אוהיון

להאמין שהכל לטובה

עד היום למדנו את שיטתו של החזון איש בעניין האמונה, וכן דעתו של ה"עלי שור" לרבנו שלמה וולבה זלה"ה כדעת החזון איש שהדרך לעבודת הבטחון הוא לבטח בה' שרק הוא יודע מה טוב עבורנו, ולסמך עליו בבטחון שלם שיעשה לנו את הטוב ביותר שהוא יודע בו שהוא טוב לנו ולא לבטח בה' שיעשה רצוננו דוקא בודאות. והנה לך דברי ה"עלי שור":

אי אפשר להבין בגדר הבטחון, לחשב שכל מה שבא על האדם צריך להיות אך ורק טוב וחסד הרי יש מדת הדין, נסיונות וגזרות רחמנא ליצלן, כיצד בעל בטחון מקבל אותם?

"לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה - זהו שאמר הכתוב ויגבה ה' צבאות במשפט אם במשפט - ויגבה ה' צבאות במשפט; אם בצדקה - והאל-הקדוש נקדש בצדקה. אמר רבי הונא בשם רב אחא: אם בחסד - אשירה, אם במשפט - אשירה; לך ה' אומר! אמר רבי יהודה בר שילא: ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מברך בין כך ובין כך - לך ה' אומר!"

אמר רבי ברכיה בשם ר' לוי: אתה מרום לעולם ה' - לעולם ידך על העליונה: על הטובה - ברוך הטוב והמטיב, ועל הרעה אומר ברוך דין האמת.

אמר רבי תנחומא בר' יודן: כתוב אחד אומר "באלקים אהלל דבר", וכתוב אחד אומר: "בה' אהלל דבר" - אם בא עלי בדין אהלל דבר, אם בא עלי במדת הרחמים אהלל דבר, בין כך ובין כך - אהלל דבר!

רבנן אמרי: "צרה ויגון אמצא - ובשם ה' אקרא" "כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא" בין כך ובין כך - לך ה' אקרא! (מדרש תהילים ק"א).

זהו עמקו של הבטחון: האדם יודע כי הוא נמצא בידים הנאמנות של בוראו, וכל מה שהוא נותן לו הוא במדה ובמשפט, הוא יתברך מכיר את אמתת עצמו של האדם, והוא ממציא לו כל מה שדרוש לאמתת עצמו, לעבודתו, לשלמותו ולאשרו הנצחי, ובאמרנו שבעל הבטחון "יודע" זאת, אין כוונתו לידיעה שכלית גרידא; מתוך ידיעה שכלית אין שירה בוקעת "לך ה' אומר" - שירה מתפרצת רק מתוך עמקי הנפש שקלטה את הבטחון באמתת עצמותה!

טבע האדם הוא לקבל חסדי ה' כדברים המובנים מאליהם אין דרכו לשאל למה השם נתן לו כי אינו ראוי לכך - כי האדם מקבל החסדים כאלו הוא מכרח לקבלם, אולם כאשר ההשגחה נוטלת ממנו במדת הדין - מיד הוא שואל למה זה מגיע לו, הוא מסתכל על מדת הדין כעל גולן הלוקח ממנו את שלו שלא כדיון, הוא אשר אמר איוב ה' נתן - ולא שאלתי שאלות, וה' לקח" וגם אז אינני שואל שאלות, ובשתי ההנהגות, בחסד ובדין, אני מברכו כי הוא יתברך יודע את הטוב בשבילי - יהי שם ה' מברך!"

זהו בטחון, האדם יודע - זאת אומרת נפשו יודעת כי הוא בידי הנאמנות של הקדוש ברוך הוא ה' רע, לא אחסר! בנאות דשא ירביצני, על מי מנחות ינהלני - גם כי אלך בגיא צלמות - לא אירא רע כי אתה עמדי" (תהילים כג).

"אתה עמדי" - זוהי הידיעה וההרגשה התקועה בעמק לבו של הבוטח, ובוהו הוא מוצא מנוחה לנפשו לכן מגדיר החובת הלבבות "מהות הבטחון היא מנוחת נפש הבוטח, ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו שיעשה הטוב והנכון לו" (שער הביטחון פ"א). ושים לב שהוא מדבר על מנוחת נפש הבוטח, ושיהיה לבו סמוך לו; אין זו הערה שכלית; אין זו ידיעה שאדם למד בספרים; הנפש קלטה את הבטחון ולבו חי בזה.

'יודעת' איפה הכסף...

איברים, מתקדם את אט עקב בצד אגודל, אל בית הצדיק. והלה הוציא את כתב הצוואה, ומסרו ליורש, שכן רגע הפך מדל שואל על פתח, לגביר ובעל בעמיו.

שאלה לקוראים: **האם בן הנפטר היה עד היום עני או עשיר? שהרי אי שם היה מוטל ממון ולא בספק, השיך לו בלבד.**

תשובה: נקודת ההבדל בין עשיר לעני היא הידיעה!

המסר שבסיפור: "מים עמוקים עצה בלב איש, ואיש תבונה ידלנה" (משלי כ, ה), 'העצה' אומר המלך שלמה, היא כמים עמוקים השוכנים בבטן האדמה, ובכדי להוציאם צריך איש תבונה, בין בזוגיות ובין בעבודה האישית עם עצמו באופן כזה או אחר, אך ידוע נדע כי נמצאת היא בקרבנו, ורק בידיעה זו בלבד הפוכים אנו בן רגע לעשירים מופלגים ברוח!

הרב יוחאי אוהיון מרצה באתר ישיבת אור דוד
להרצאות נוספות כנסו: Rabenu.com

רוצה לטעום טעמה של תורה?

הנך מוזמן לבוא וללמוד בישיבתנו הקדושה
בדאשות

הרה"ג דניאל זר שליט"א

ביחד עם צוות נרחב של תלמידי חכמים ואברכים

המלמדים ומרוממים את בני הישיבה בתורה

ויראת שמים עם יחס אישי ומתוך הארת פנים

ארוחות ברמה גבוהה, חדרי מגורים נקיים וממוזגים,

יציאה לטיולים ובריכות, מחנה קיץ ועוד.

03-5701212

המכבים 108 בני ברק info@rabenu.com

